

ontlenen of consequent beginnen met activeren van kennis. Dat zijn zaken waarvoor niet alles op zijn kop gezet hoeft te worden.

Noot en literatuur

- 1 Mochten er in mijn persoonlijke weergave alsnog vakinhoudelijke fouten geslopen zijn dan ligt dat zeker niet aan de deskundigheid van deze leraar

Chamot, A. & J. O'Malley, 'The Cognitive Academic Language Learning Approach: Abridge to the mainstream' in: *Tesol Quarterly*, nr 21, 1987, blz. 227-247.

Chamot, A. & J. O'Malley, *The CALLA handbook: Implementing the Cognitive Academic Language Learning Approach*. Reading MA, Addison-Wesley, 1994.

Cummins, J. & M. Swain, 'Analysis-by-rhetoric: Reading the text or the reader's own projections? A reply to Edelsky et. al.' in: *Applied Linguistics* 4, 1983, blz 23-41.

Hajer, M., T. Meestringa & M. Miedema, 'Taalgericht vakonderwijs een nieuwe impuls voor taalbeleid' in: *Levende Talen Tijdschrift*, jrg. 1, nr. 1, maart 2000, blz. 34-43.

Heerma, E., Y. Kooistra, P. Laansma & S. Muizelaar, *De ogen van de natuur: Biologie voor de basisvorming*. Houten, Educatieve Partners Nederland, 1994.

Lippe, H. van der, nawoord bij: *De bruine Boon*. Werkstuk Post-HBO-opleiding tot Leraar NT2, Eindhoven, zonder jaar.

Mohan, B., *Language and content*. Reading MA, Addison-Wesley, 1986.

Nutall, C., *Teaching Reading Skills in a Foreign Language*. London, 1983.

Steman, E., *Een bewerking van een biologieles volgens twee modellen voor Content-based Language Instruction*. Scriptie, Toegepaste Taalwetenschap KU Nijmegen, 1998.

An Lanssens:

Nederlands op de werkvloer of ... de werkvloer in het Nederlands?

In Nederland heeft men al heel wat ervaring met cursussen Nederlands op de werkvloer. In Vlaanderen werd er de laatste jaren hard aan gewerkt. Hierbij werd rekening gehouden met de specifieke behoeften en structuren van de Vlaamse situatie en er werden eigen accenten gelegd in de pedagogisch-didactische uitwerking'. An Lanssens gaat in op Nederlands-Vlaamse gelijkenissen en verschillen. Daarbij staat één vraag centraal: hoe verhouden taal-en vakdoelen zich ten opzichte van elkaar in een cursus Nederlands op de werkvloer?

De werkvloer beweegt!

Een bedrijfsleider vertelt: 'De productie van velgen is lange tijd een arbeidsintensieve bezigheid geweest waarvoor laaggeschoolde werkrachten gebruikt konden worden. Toen wij in het begin van de jaren zeventig een forse uitbreiding kenden, kwamen we als vanzelf bij werknemers van vreemde nationaliteit uit. Scholing en ook de kennis van het Nederlands waren niet vereist. Zodra ze de arbeid aan hun machine kenden, kwamen er nog weinig woorden aan te pas. De laatste jaren is ook de productie van velgen geautomatiseerd en gerationaliseerd. De taken van de arbeiders werden complexer, de behoefte aan communicatie op de werkvloer en aan om- en bijscholingen in allerlei opleidingen is toegenomen. Sommige werknemers konden onvoldoende mee evolueren door hun gebrekkige kennis van de taal. Voor hen was het noodzakelijk dat ze beter Nederlands leerden om zich te kunnen handhaven in het bedrijf en wij wilden natuurlijk ook een beroep blijven doen op de vakkennis die die werknemers door de jaren heen hadden opgebouwd.'

Taallessen: geen deus ex machina

Een taalprobleem los je op met taallessen. Tenminste, dat dacht een andere bedrijfs-leider die geconfronteerd werd met een gelijk-aardig probleem en een privé-taalbedrijfje inhuurde om zijn anderstalige werknemers een cursus Nederlands te geven. In een reeks lessen 'algemeen Nederlands' kregen deze werknemers woordenschat, grammaticaregels en strategieën voorgeschoteld. Er werd gesleuteld aan hun taalkennis en het was aan hen om die kennis, regels en strategieën toe te passen op de werkvloer of in de vakopleiding. Al snel bleek die transfer niet vanzelfsprekend te zijn. De anderstalige werknemers slaagden er niet in de opgedane taalkennis in praktijk om te zetten en op de werkvloer of in de vakopleiding te gebruiken. Hun taalvaardigheid ging er nauwelijks op vooruit.

Om die transfer te vergemakkelijken is het noodzakelijk dat hetgeen in de taalopleiding gebeurt, vertrekt van de taalgebruiksbehoeften van de anderstalige werknemers bij de concrete situaties waarin ze dagelijks moeten functioneren. Al doende leert men, zowel op de werkvloer als in de vakopleiding en dat geldt zeker ook voor de taalopleiding. Al doende leert men Nederlands op de werkvloer.

De werkvloer in het Nederlands

Een taalprobleem op de werkvloer of in de vakopleiding los je dus niet zomaar op met een cursus 'algemeen Nederlands'. De verwachtingen zijn nochtans vaak hooggespannen. Een bedrijf wil niet investeren in lange taaltrajecten. Het wil dat zijn anderstalige werknemers zo snel mogelijk beter kunnen functioneren op de werkvloer, dat ze makkelijker kunnen communiceren en in team werken of dat ze kunnen deelnemen aan een vakopleiding.

Bovendien moet je werken met een bijzondere doelgroep. Je werkt met laaggeschoolden die door hun vaak beperkte schoolloopbaan weinig of geen ervaring hebben met het gestructureerd aanleren van een taal. Ze zijn niet gewoon om te gaan met abstracte informatie over het taalsysteem en hun grammaticaal referentiekader is beperkt. Daardoor kun-

nen ze die informatie moeilijk plaatsen en verwerken en verloopt de transfer van theorie naar effectief gebruik slechts moeizaam. Het is voor hen niet vanzelfsprekend om de aangeboden woorden, regels en structuren zelfstandig te gebruiken.

Ook de werknemers zelf hebben meestal geen zin in lange taaltrajecten. Hun motivatie voor het volgen van taallessen daalt als ze niet snel beter kunnen communiceren en functioneren in het bedrijf.

De doelgroep is vaak erg heterogeen. In sommige bedrijven vind je taalzwakke autochtonen, anderstaligen die nog helemaal geen Nederlands kennen en anderstaligen die wel al een mondje Nederlands begrijpen en spreken. Soms is het niet mogelijk om verschillende, meer homogene groepen te vormen en moet er gewerkt worden met één heterogene groep.

De verwachtingen zijn hooggespannen bij het bedrijf en bij de anderstaligen zelf, maar ook de Nederlandstalige collega's en ploegbazen verwachten veel. Ook zij denken soms dat het volgen van een reeks taallessen automatisch resulteert in een vlottere communicatie op de werkvloer of in de opleiding en dat het welslagen van die lessen afhangt van de motivatie en de inspanningen van de anderstaligen. Deze houding maakt het voor de anderstaligen extra moeilijk om de communicatiedrempel te overschrijden en taalcontact te zoeken met de Nederlandstalige collega's. Het gebrek aan taalcontact is dan weer niet bevorderlijk voor het taalleerproces van de anderstaligen en zo is de vicieuze cirkel rond.

Er moet dus op een snelle en efficiënte manier iets gedaan worden aan de taalvaardigheid van een heterogene groep laaggeschoolde, anderstalige werknemers.

Daarnaast is het echter even belangrijk dat de werkgever en de Nederlandstalige collega's beseffen dat je een communicatieprobleem op de werk- of opleidingsvloer niet oplost door de oorzaak van het probleem eenzijdig bij de anderstalige en zijn taalvaardigheid te leggen. Communicatie is per definitie een complex proces waarin meerdere partijen en verschillende factoren een rol spelen. In dit artikel sta ik voornamelijk stil

bij het taalleerproces van anderstaligen in een bedrijfscontext, maar taal is slechts een van die factoren en naast de anderstaligen kunnen ook de werkgever en de Nederlandstalige collega's hun steentje bijdragen tot een vlotte communicatie (Lanssens, Vanherf & Speybroek, te verschijnen).

Taal als middel

Het probleem met de *deus ex machina* en dus ook met de taallessen uit het bovenstaande is dat ze uit de lucht komen vallen. In een bedrijf is taal geen doel op zich. Het is een middel om te communiceren op de werkvloer, om een vakopleiding te volgen. Met een machine leer je het best omgaan door haar te gebruiken op de werkvloer of in de opleiding. Taal leer je ook het snelst door haar te gebruiken in die situaties waar je haar nodig hebt. De taalopleiding moet vertrekken van de taalgebruiksbehoeften van de anderstalige werknemers. Hiermee pleiten we voor zeer functionele, taakgerichte taalopleidingen en voor een verregaande integratie van taal- en vakdoelen, van taal- en vakopleidingen.

Snoeken en Verhallen (1995) pleiten voor een communicatieve benadering van taalonderwijs op de werkvloer. Deze benadering gaat eveneens uit van de situaties van taalgebruik en de communicatieve eisen die in die situaties gelden. De eisen van het taalsysteem staan niet centraal, ze staan in functie van de communicatieve behoeften die in bepaalde situaties moeten worden ingelost. De kenmerken van de situatie op de werk- of opleidingsvloer, de inhoud van de boodschap en de intenties van de taalgebruikers zijn hier de belangrijkste componenten.

Geen taallessen in het luchtledige dus, maar gelinkt aan, geïntegreerd in of beter nog op de werk- of opleidingsvloer. Maar hoe pak je zo'n cursus 'Nederlands op de werkvloer' aan?

Doe-stellingen

In de praktijk begint de uitbouw van een geïntegreerde taalopleiding met de inventarisatie van de concrete situaties waarin de anderstaligen dagelijks moeten functioneren.

In een vooronderzoek worden de behoeften van de leerders en de communicatieve context van het bedrijf in kaart gebracht. Er wordt een inventaris gemaakt van de taalgebruikssituaties in het bedrijf. Zo zullen werknemers bijvoorbeeld op regelmatige tijdstippen personeelszaken moeten regelen, ze moeten werkinstructies kunnen uitvoeren, ze moeten opdrachten kunnen uitvoeren aan de hand van een plan. Om in die situaties te kunnen functioneren, moet de leerder een aantal talige handelingen of taken verrichten. Ze moeten bijvoorbeeld vragen kunnen stellen en beantwoorden. Op basis van deze inventaris van taalgebruikssituaties en taalhandelingen gaat men functionele doelstellingen formuleren. Het uiteindelijke doel van een geïntegreerde opleiding is het functioneel gebruik van taal op de werkvloer. Het komt er niet op neer dat de cursisten zoveel mogelijk woorden, constructies, grammaticale regels en strategieën *kennen*. De doelstellingen drukken uit wat de cursist aan het einde van de opleiding moet *kunnen*. Ze worden geformuleerd in termen van vaardigheden of taken zoals 'een mondelinge toelichting van de werkprestaties begrijpen'. De taaldoelen vallen met andere woorden samen met de functioneringsdoelen op de werk- en opleidingsvloer.

Losse puzzelstukjes?

De meeste lesgevers proberen in te spelen op de behoeften van hun cursisten door de inhoud van hun lessen aan te passen aan de context waarin ze het Nederlands moeten gebruiken. Zo kun je de voorzetsels inoefenen aan de hand van concrete voorbeelden uit het bedrijf. Je kunt veel voorkomende woorden en constructies van de werkvloer plukken om ze in de les aan te leren en in te oefenen.

Toch moeten diezelfde lesgevers vaststellen dat de anderstaligen er dikwijls niet in slagen die taalkennis, die woorden, zinnen en constructies terug mee te nemen naar de werkvloer om ze daar zelfstandig te gebruiken. Net zoals sommigen onder ons vaststellen dat ze na acht jaar Franse lessen op school aarzelen om een Waalse kennis op te bellen omdat ze bang zijn te struikelen over de

vervoeging van een onregelmatig werkwoord, het gebruik van de persoonlijke voornaamwoorden of die beruchte 'subjonctif'. En hoeveel is er blijven hangen van die ellenlange woordenlijsten?

Zo heeft ongetwijfeld ieder van ons ooit wel lesjes gehad over de onderdelen van een fiets en heeft de ene al minder enthousiast dan de andere de namen van die onderdelen zitten invullen op een mooie tekening van een fiets. Maar hebben die lesjes effect gehad op onze 'fietsvaardigheid'? Hoe hebben we uiteindelijk echt leren fietsen?

Met andere woorden: het volstaat niet je lesinhoud aan de behoeften van je cursisten aan te passen, losse taalelementen van de werkvloer te plukken en ze in de taalles te laten memoriseren en in te oefenen. Voor iemand die de onderdelen en de mechanismen van een fiets perfect kent, blijft het moeilijk om ook echt op die fiets te stappen en weg te rijden. Zo is het ook voor taalleerders moeilijk om plots zelf al de aangeleerde taalelementen bij elkaar te puzzelen om ze in nieuwe, niet ingeoefende, communicatieve situaties als geheel te gebruiken.

Waarom wordt er in de les zoveel aandacht besteed aan het bestuderen van losse taalelementen? Waarom plukken we enkel taalelementen, regeltjes en strategieën van de werkvloer en halen we niet ook de grotere gehelen de klas binnen? Waarom wordt er ook in de taalles niet vertrokken van de situaties en de taken waarmee de anderstalige op de werkvloer of in de vakopleiding wordt geconfronteerd?

Je zou kunnen overwegen om niet alleen de verschillende onderdelen of taalelementen, maar als het ware een hele fiets of in dit geval de hele werkvloer de les binnen te halen. Je zorgt ervoor dat de nodige woordenschat, constructies, regels en strategieën in de les aan bod komen, maar je biedt ze aan in grotere gehelen, in duidelijk herkenbare situaties en opdrachten. Zo sluit niet alleen de lesinhoud, maar ook de hele context nauw aan bij de behoeften van de anderstalige werknemer.

Om dezelfde reden vinden Snoeken en Verhallen het zo belangrijk dat in taallessen op de werkvloer zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van authentiek materiaal dat ont-

leend is aan communicatieve situaties die in het bedrijf voorkomen: 'De verbetering van taalvaardigheid moet worden gekoppeld aan die situaties en die onderwerpen én aan wat de cursist er al van weet. Om die reden moeten we er ook zo veel mogelijk naar streven samenhangende gehelen te presenteren. Taallessen die voornamelijk rondom 'los' oefenmateriaal zijn georganiseerd, geven veel minder mogelijkheden om taalkennis te integreren.' Volgens beide auteurs is de snelle toepasbaarheid van de opgedane taalkennis en inzichten in cursussen Nederlands op de werkvloer een direct gevolg van het feit dat alle relevante informatie die bij een taalgebruikssituatie hoort in de taalles wordt meegenomen: 'Taaldidactici noemen dit «contextualiseren». Door de taalleeractiviteit onmiddellijk te verbinden met de kenmerken van de context waarin die taalkennis nodig is. De taalleeractiviteiten zullen dus gericht zijn op de teksten, de ondersteunende beelden, de gespreksvormen, de benodigde woordenschat, de vraag- en verzoekzinnen, etcetera' (Snoeken & Verhallen 1995, p.58).

Taakgericht leren

Om de transfer van de taalles terug naar de werkvloer of de vakopleiding nog directer en vlotter te laten verlopen, kun je als lesgever nog een stap verder gaan. Je kunt naast de inhoud en de context van je les ook je methode inspireren op hetgeen er in het bedrijf gebeurt. Je kunt te werk gaan op een 'taakgerichte' manier. In Vlaanderen heeft het Centrum voor Taal en Migratie/Steunpunt Nederlands als Tweede Taal een aantal projecten uitgewerkt vanuit een taakgerichte visie waarbij de integratie van vak en taal zich niet beperkt tot de doelstellingen, de inhoud en de context van de opleiding, maar wordt doorgezet in de lesmethode, in de didactische uitwerking (Vanherf & Depauw 2000).

Bij een taakgerichte benadering volstaat het niet dat de taalleeractiviteiten vertrekken van functionele situaties, ingebed zijn in een relevante context of zelfs gebaseerd zijn op authentiek materiaal. Het volstaat niet dat je een levensechte fiets vooraan in de klas zet en uitlegt of toont hoe de leerders hun voeten op de trappers moeten zetten of moeten

remmen. Een taakgerichte benadering inspireert zich op de eigenlijke opdrachten die de anderstaligen dagelijks moeten uitvoeren en waarvoor ze het Nederlands nodig hebben. Een taakgerichte methode vertrekt van opdrachten of 'taken' waarbij de taalleerder talige drempels moet overwinnen.

Een fiets gebruik je om je te verplaatsen en je leert het best fietsen door een eindje te rijden. Een beginnende fietser zal zijn evenwicht moeten zoeken, moeten leren stoppen, allerlei drempels overwinnen. Dit geldt ook voor een taalleerder. Taal gebruik je om een vraag te stellen aan je collega, om veiligheidsinstructies te lezen of om je verlofkaart in te vullen. Door in de les telkens met nieuwe situaties en taken van de werk- of opleidingsvloer geconfronteerd te worden en drempels te overwinnen, leert de anderstalige het Nederlands effectief te gebruiken.

Taakgerichte taallessen zijn minder gericht op het systematisch en in een bepaalde volgorde aanleren van taalelementen. In een vooronderzoek wordt een inventaris gemaakt van taalgebruikssituaties, taalhandelingen en taalelementen waarmee de anderstalige geconfronteerd wordt op de werk- of opleidingsvloer. Het is aan de materiaalontwikkelaar en aan de lesgever om ervoor te zorgen dat de nodige taalelementen en -handelingen voldoende aan bod komen in het lesmateriaal en in de opleiding en dat de taalleerder ze op verschillende momenten en in verschillende situaties moet gebruiken.

Drempels overwinnen

Zoals reeds eerder gezegd, zal de taalleerder bij de uitvoering van de taken geconfronteerd worden met nieuwe talige elementen en handelingen en zal hij talige drempels moeten overwinnen. Zoals een beginnend fietser op een avond misschien vaststelt dat hij niet weet hoe hij zijn fietslicht moet opzetten of een andere fietser zich veiliger voelt als hij weet hoe het mechanisme van zijn handrem precies werkt, zo zal een taalleerder in de verschillende taken nieuwe woorden tegenkomen. Of misschien merkt hij dat vraagzinnen anders worden opgebouwd en wil hij weten hoe dat precies in zijn werk gaat. In sommige gevallen worden zijn vragen beant-

woord en zijn problemen opgelost in de interactie met zijn collega's. Op andere momenten wordt hij daarin geholpen door het lesmateriaal, bijvoorbeeld dankzij een goede visuele ondersteuning of door een authentieke, betekenisvolle context. Soms is de drempel te hoog, wordt de uitvoering van de taak door één of ander probleem toch belemmerd of wil de cursist meer weten over één of ander taalelement. Dan is het aan de lesgever om in te spelen op vragen en op eerder impliciete, verbale of non-verbale signalen van de leerder. De lesgever kan dan stilstaan bij en uitleg geven over de elementen of handelingen waar die cursist over struikelt tijdens het uitvoeren van een taak (Goossens 2000).

Bij deze aanpak wordt de cursist niet onnodig overrompeld door abstracte uiteenzettingen en oefeningen over het taalsysteem. Hij krijgt de juiste informatie op het gepaste moment en kan die dadelijk integreren en uitproberen in de taak waar hij mee bezig is.

Bovendien kan de lesgever op een flexibele en efficiënte manier inspelen op de vragen van de cursisten zonder zich zorgen te moeten maken over de heterogeniteit van de groep. In het taalonderwijs worden vaak verwoede pogingen ondernomen om cursistengroepen zo homogeen mogelijk samen te stellen. Men probeert dan tevergeefs al de cursisten in die groep op een gelijk tempo en op een identieke manier door een taaltraject te loodsen. Maar het is niet altijd mogelijk om met homogene groepen aan de slag te gaan en zelfs in homogene groepen wordt de lesgever vaak snel geconfronteerd met verschillen. De ene cursist spreekt bij het begin van de cursus misschien al wat beter Nederlands, de andere leert snel en bouwt na enkele weken al een lichte voorsprong op, nog een andere heeft na het werk veel contact met Nederlandstalige vrienden en gaat er zienderogen op vooruit. Allemaal omstandigheden en factoren waar je als taallesgever weinig of geen vat op hebt.

Een taakgerichte aanpak geeft de lesgever meer ruimte om in te spelen op verschillen in een groep. Het is immers niet nodig dat alle taalleerders op ieder moment van de cursus over dezelfde taalkennis beschikken of dezelfde

de taalelementen beheersen. Het is evenmin de bedoeling dat alle cursisten op dezelfde manier oefeningen maken of op het einde van de les tot eenzelfde oplossing komen. Cursisten zullen geen woordenschatoefeningen krijgen waarbij ze gereedschappen moeten benoemen en in juiste categorieën plaatsen en waarbij de lesgever op het einde van de les controleert of alle cursisten al de woorden kennen.

Oefening of taak?

In een taakgerichte taalopleiding wordt er naar functionele doelstellingen toegewerkt met behulp van taken. Anders dan bij traditionele taal oefeningen is het niet de bedoeling dat de cursist na het uitvoeren van een taak al de gebruikte taalelementen en regels onder de knie heeft. Door regelmatig in verschillende taken, situaties en contexten taalelementen nodig te hebben, zal de cursist die elementen wel leren gebruiken. Ook in nieuwe, onbekende situaties.

In een eerder traditionele taalles kan een lesgever bijvoorbeeld samen met zijn cursisten woordenschat in verband met verlofkaarten of gereedschappen leren en inoefenen. De woorden worden door de lesgever uitgelegd, eventueel aan de hand van een authentieke verlofkaart of tekeningen van gereedschappen. Vervolgens worden er invul- en andere oefeningen gemaakt en controleert de lesgever of iedereen dankzij de oefeningen het gewenste product heeft bereikt: de kennis van de woordenschat betreffende de verlofkaart. Aan het einde van de les of later op de werkvloer of in de opleiding moeten de cursisten proberen die woordenschat zelf te gebruiken. Die transfer van kennis van taalelementen naar effectief gebruik in een functionele context is niet vanzelfsprekend.

In een taakgerichte les worden de zaken als het ware omgekeerd: het proces, het uitvoeren van de taak staat centraal. De taken sluiten nauw aan bij wat de cursisten op de werk- of opleidingsvloer moeten doen. Een taak zou er bijvoorbeeld uit kunnen bestaan dat twee cursisten een verlofkaart moeten invullen aan de hand van het verlofreglement van hun bedrijf en een aantal fictieve situaties. De

cursisten zullen proberen het reglement te begrijpen, discussiëren over de betekenis van sommige woorden, vormen hypothesen over bepaalde constructies, vragen uitleg aan de lesgever en vullen met vallen en opstaan de verlofkaart voor de verschillende situaties in.

In een andere taak krijgt een groepje cursisten bijvoorbeeld een handleiding of een gebruiksaanwijzing op basis waarvan ze een nieuw toestel moeten leren gebruiken. Om de taak tot een goed einde te brengen hebben ze een aantal gereedschappen nodig. Sommige cursisten kunnen die gereedschappen al benoemen. Anderen kennen die woorden nog niet, maar worden in de taak wel verplicht om de juiste gereedschappen aan een medecursist te vragen. Ze kunnen hun toevlucht nemen tot omschrijvingen of gebaren en gaandeweg de woorden van hun medecursisten of van de lesgever overnemen en zelf gebruiken. Sommige cursisten zullen de taak proberen uit te voeren op basis van de geschreven instructies van de handleiding. Anderen zullen liever nog wat bijkomende vragen stellen over de geschreven tekst en terugvallen op de mondelinge toelichting van hun collega's of van de lesgever. Niet alle cursisten zullen tijdens de uitvoering van de taak dezelfde problemen tegenkomen. Ze zullen andere hypothesen vormen, andere woorden en constructies leren. Iedere cursist probeert met de hulp van de lesgever en in interactie met de anderen, maar op zijn eigen manier, in zijn eigen tempo en met de kennis en de vaardigheden waarover hij beschikt talige problemen aan te pakken en de taak tot een goed einde te brengen. Hij leert in de taalles, maar ook op de werk- of opleidingsvloer waar hij met nieuwe situaties en talige taken maar met gelijkaardige problemen wordt geconfronteerd en waar het taalleerproces zich gewoon verderzet.

In een taakgerichte taalopleiding staat het taalleerproces centraal. Een taak moet niet uitmonden in één correct eindresultaat en de uitvoering ervan leidt niet automatisch tot de kennis van al de taalelementen die in die taak worden gebruikt. Het is niet de bedoeling dat een cursist in de taalles woorden, constructies en strategieën inoefent om ze pas later toe te passen of dat hij zich zodanig op een taak

voorbereidt, dat hij haar op eigen houtje zonder enig probleem tot een goed einde kan brengen. Integendeel, geconfronteerd worden met nieuwe taalelementen, talige obstakels overwinnen, zoeken naar oplossingen, hulp vragen aan de lesgever of aan collega's, zelfstandig leren omgaan met nieuwe situaties, het maakt allemaal deel uit van het taalleerproces. Het is een proces dat door de lesgever op gang wordt gebracht, begeleid en geoptimaliseerd en dat door de leerder zelf wordt doorgezet zowel in de les als op de werkvloer (Van Avermaet 1996). De werkvloer wordt in de taalles binnengehaald, maar de taalles gaat ook verder op de werkvloer.

Conclusie

Het welslagen van een cursus Nederlands op de werkvloer is afhankelijk van verschillende, soms erg uiteenlopende factoren. Centraal punt hierbij is de integratie van taal- en vakopleiding, zowel op organisatorisch als op pedagogisch-didactisch vlak. Zo moet men bij de organisatie van een taalopleiding voor bedrijven onder andere streven naar een maximale betrokkenheid van Nederlands-talige collega's en ploegbazen bij de taalopleiding van anderstalige werknemers. In dit artikel heb ik proberen aan te tonen dat op pedagogisch-didactisch vlak een taakgerichte aanpak toelaat om de integratie van en de transfer tussen taalopleiding en werkvloer- en opleidingsgebeuren zo vlot en direct mogelijk te laten verlopen. De taakgerichte lessen worden niet alleen ingebed in de communicatieve context van het bedrijf. Ook de taken en de lesmethode vertrekken vanuit functioneel taalgebruik: al doende leert men Nederlands op de werkvloer.

Noot en literatuur

- 1 Zie voor een overzicht: Lanssens, Vanherf & Speybroek, te verschijnen en Vanherf & Depauw 2000.

Berntsen, A., & L. de Vries, *Evaluatie van cursussen Nederlands op de Werkvloer*. ITTA 1995.

Bolle, T., & C. den Herder, *Nederlands op de Werkvloer per bedrijfstak*. ITTA, 1995.

Bolle, T., & B. Kaars Sijpesteijn, *Bibliografie Nederlands op de Werkvloer*. ITTA, 1998.

Depauw, V., & A. Vanherf, 'Krachten bundelen: samen sterk naar het werk! Geïntegreerde trajecten op de opleidings- en werkvloer in Vlaanderen' in: Colpin, M., e.a. (red), *Een taak voor iedereen. Perspectieven voor taakgericht onderwijs*. Leuven, Garant, 2000 (te verschijnen).

Goossens, G., 'Expliciet dan je denkt! De rol van 'focus on form' in taakgericht taalvaardigheidsonderwijs' in: Colpin, M., e.a. (red), *Een taak voor iedereen. Perspectieven voor taakgericht onderwijs*. Leuven, Garant, 2000 (te verschijnen).

Lanssens, A., S. Speybroek & A. Vanherf, *Nederlands op de werkvloer in Vlaanderen*. Te verschijnen.

Thije, J. ten, *Vernieuwingen in functiegericht taalonderwijs voor volwassenen. Het taal- en onderwijsbeleid in Australië*. ITTA, 1996.

Van Avermaet, P., 'Een innige omhelzing tussen de les en de wereld daarbuiten. De rol van de leerkracht in taakgericht onderwijs' in: VON-werkgroep NT2 *Taakgericht taalonderwijs: een onmogelijke taak?* Deurne, Plantyn, 1996.

Verhallen, S., & H. Snoeken, 'De organisatie van een cursus Nederlands op de werkvloer' in: *Opleiders in Organisaties – Capita Selecta* afl. 15 *Nederlands op de Werkvloer*, Deventer, Kluwer, 1993.

Verhallen, S. H. & Snoeken, *Vakonderwijs aan anderstaligen*, ITTA, 1995.

Witte, F. & A. Zekhnini, *Strategieën van anderstaligen in de communicatie op de Werkvloer*. ITTA, 1995.